

Motion till riksdagen

1988/89:Ju616

av Bengt Silfverstrand och Maja Bäckström (båda s)
Påföljden för skattebrott

Nu gällande skattebrottslag trädde i kraft 1972 och byggde på skattestrafflagutredningens betänkande SOU 1969:42, prop. 1971:10 samt skatteutskottets betänkande 1971:16. Tanken bakom den nya skattebrottslagen var att endast de svårare fallen skulle lagföras. Tidigare hade även tämligen bagatellartade fall behandlats av domstolarna. Syftet var vidare att de mindre svåra fallen skulle korrigeras genom administrativa påföljder, i huvudsak skattetillägg. Den ena påföljden utesluter emellertid inte den andra. En skattskyldig kan dömas till påföljd enligt skattebrottslagen samtidigt som han/hon får betala skattetillägg.

Straffen i skattebrottslagen har jämförts med straffen för allmänna förmögenhetsbrott enligt brottsbalken, såsom stöld och förskingring. Maxstraffet är sex års fängelse. Vidare kan dagsböter utdömas. Grovt skattebedrägeri medför alltid fängelse och straffskalan är fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Grovt skattebedrägeri kan sägas föreligga när den skattskyldige har undandragit mera betydande belopp, eller när gärningen är av särskilt allvarlig art. Detta är fallet när någon t.ex. har använt sig av förfalskade handlingar eller oriktig bokföring.

Med stöd av ett antal rättsfall i HD kan man dra slutsatsen att ett skattebedrägeri borde föranleda frihetsstraff, om det undandragna beskattningsbara beloppet uppgår till omkring 30.000 kr.

Om man emellertid ser till praxis i de större tingsrätterna under senare år tillämpas en betydligt mjukare syn på skattebrott. Man skulle t.o.m. kunna säga att en "hemlig" straffskala för skattefusk utvecklats hos domstolarna. Straffen blir klart lägre än för några år sedan utan att några uttalanden i denna riktning gjorts av några demokratiskt valda samhällsorgan. Denna mera generösa syn på skattebrottslighet innebär att 100 000 kr. i undanhållen skatt ger en månads fängelse, 200 000 kronor två månaders fängelse, medan 2 milj. kr. renderar två års fängelse. Som jämförelse kan nämnas att 30 000 kronor i undanhållen skatt år 1984 gav fängelse.

Förutom att straffskalorna blivit allt mildare visar statistik från riksskatteverket att allt färre döms till fängelse över huvud taget. Sålunda dömdes år 1984 329 personer till fängelse för skattebrott, medan antalet fängelsedomar 1987 hade sjunkit till 203.

Ovanstående av riksdag och regering inte sanktionerade utveckling torde bl.a. innebära att 600 optionsspekulanter som för inte så länge sedan hamnade i riksskatteverkets razzia sedan de "glömt" att deklarerat inkomster på sammanlagt 50 milj. kr., kommer att dömas efter de "nya" och mildare

straffskalorna. De som hamnar under strecket vid 100 000 kronor kan räkna enbart med skattetillägg på 40 procent av den undanhållna skatten plus skatten de skulle betalat.

Mot. 1988/89
Ju616

Denna mjukare, icke-sanktionerade inställning till skattebrott från domstolarnas sida är djupt beklaglig. Den anknyter till det konservativa synsättet att brott mot staten skall bedömas mildare än brott mot individen. I själva verket är ett sådant betraktelsesätt grovt förledande och självbedrägligt. Ytterst är det nämligen de många individerna, d.v.s. den stora massan hederliga skattebetalare som är de stora förlorarna på skattebrottsligheten. Denna missriktade tolerans mot skattebrott från domstolarnas sida leder sannolikt också till en uppluckring av skattemoral och samhällssolidaritét. Därför finns det nu välgrundad anledning för regering och riksdag att kraftfullt markera att brott mot gemensamma samhällsintressen skall leda till kännbara straffrättsliga påföljder. Detta bör lämpligen ske genom en skärpning av gällande skattebrottslag.

Hemställen

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om en skärpning av gällande skattebrottslag.

Stockholm den 23 januari 1989

Bengt Silfverstrand (s)

Maja Bäckström (s)